

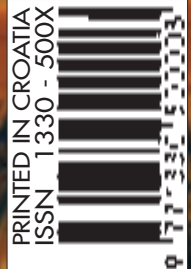
HRVATSKI VOJNIK

Broj 173. Godina V. 1. veljače 2008.

www.hrvatski-vojn timer.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80; SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR

ministar obrane Branko VUKELIĆ

Povećanje standarda i modernizacija OS-a

Avirex®

Civilian & Military Tailors

MilerS

Trg Petra Svačića 1, Zagreb
tel: 01 / 457 3349

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Zelina d.d.,

K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>E-mail: [hrvojn timer@morh.hr](mailto:hrvojnik@morh.hr)

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Ministar obrane Branko Vukelić

Posao vojnika ili bilo kojeg djelatnika u sustavu obrane ponajprije je častan, ali i težak i zahtjevan. Stvaranje boljih životnih i radnih uvjeta u MORH-u i OSRH-u jedna je od naših osnovnih zadaća

Strana 4

Konferencija za novinare u MORH-u

U idućem razdoblju težišne aktivnosti bit će usmjerene na modernizaciju i podizanje standarda i kvalitete rada i života u OS-u i MORH-u. Ove godine proračun MORH-a trebao bi dosegnuti 1,8 % BDP-a, a do 2010. zacrtanih 2,0 %. Najveći dio sredstava, oko 600 milijuna kuna, bit će usmjeren u modernizaciju OS-a, a oko 270 milijuna kuna bit će utrošeno na podizanje standarda djelatnika

Strana 7

Maja MARUKIĆ i Ante JOVIĆ, kadeti OSRH-a i vrhunski sportaši

Ovdje su najbolji uvjeti u OSRH-u za bavljenje sportom...

Strana 12

Helikopter Mi-38

Niti jedna ozbiljnija rasprava o razvoju transportnih helikoptera ne može zaobići spominjanje M-8/17. Taj ruski "tegleći konj", koji je prvi put poletio još 1962. godine, postao je sinonim za pouzdan, robustan i jeftin helikopter, jednostavan za održavanje

Strana 22

Naslovnica snimio Davor KIRIN

Branko VUKELIĆ

ministar obrane RH

- **proces preustroja** gotovo je završen
- **prioritet u idućem razdoblju** bit će modernizacija Oružanih snaga
- **intenzivan rad** na poboljšanju standarda djelatnika u sustavu
- **u pripremi** novi program stambenog zbrinjavanja
- **transparentno poslovanje** i otvorenost prema javnosti

Povećanje standarda i modernizacija Oružanih snaga

Posao vojnika ili bilo kojeg djelatnika u sustavu obrane ponajprije je častan, ali i težak i zahtjevan. Stvaranje boljih životnih i radnih uvjeta u MORH-u i OSRH-u jedna je od naših osnovnih zadaća

— Željko STIPANOVIĆ, Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN —

U ovoj i idućim godinama bit će intenzivno poboljšanje uvjeta rada djelatnika i vojnika u sustavu MORH-a i OSRH-a i modernizacija Oružanih snaga. To su strateške aktivnosti na kojima će biti težište mog rada

Ministar obrane Branko Vukelić najavio je još transparentnije poslovanje MORH-a i otvorenost prema javnosti, istaknuvši kako će daljnje aktivnosti težišno biti usmjerene prema modernizaciji Oružanih snaga, a posebice osiguravanju boljih životnih i radnih uvjeta djelatnika. O tim i drugim važnim temama vezanim za rad Ministarstva razgovarali smo s ministrom Vukelićem na početku njegova mandata.

Koje korake u sustavu obrane planirate poduzeti na početku svog mandata?

Već sam najavio zadaće i aktivnosti koje će obilježiti ovu, ali i sve četiri godine mandata. Ponajprije nastavljamo s modernizacijom Oružanih snaga. U proračunu je predviđeno povećanje sredstava za plaće

već ove godine i to za djelatne vojne osobe. Želimo podići standard i uvjete rada svima koji rade u sustavu MORH-a i Oružanih snaga, ne samo povećanjem plaća, nego i uređenjem vojarni i radnih prostora, kao i modernizacijom opreme kojom se služi. Mislim da će ova i sljedeće godine biti obilježene stvaranjem boljih i kvalitetnijih uvjeta za rad i kvalitetnijim opremanjem Hrvatske vojske.

Preustroj OSRH-a dosad se odvijao predviđenom dinamikom. Na čemu će biti težište u idućem razdoblju što se tiče OSRH-a, a poglavito u Ministarstvu obrane?

Preustroj Oružanih snaga i MORH-a, tj. onoga što je trebalo biti dosad učinjeno, u najvećoj je mjeri napravljeno. Što se tiče preustroja i smanjenja broja djelatnih vojnih

osoba u OSRH-u taj proces je već gotovo dovršen. On je iznimno kvalitetno vođen prošlih godina. Mi ćemo nastaviti i s redovnom procedurom - bilo odlaskom u mirovinu, političnim otpremninama, preraspodjelom djelatnika iz Ministarstva obrane u OSRH i sustave izvan Ministarstva - doći do ciljanog broja i djelatnih vojnih osoba i službenika i namještenika do 2010. godine. U ovoj i idućim godinama bit će intenzivno poboljšanje uvjeta rada djelatnika i vojnika u sustavu MORH-a i OSRH-a i modernizacija Oružanih snaga. To su strateške aktivnosti na kojima će biti težište mog rada.

Najavili ste kako bi se nastavak reformi trebao kvalitativno odraziti na uvjete života i rada ljudi u sustavu. Što to konkretno podrazumijeva?

To podrazumijeva bolji standard i uvjete rada, od vojnika i časnika do službenika i namještenika koji rade u sustavu obrane. Za zaposlene to ne znači samo veću plaću nego i bolje uvjete u objektima u kojima žive i rade. Ulagat ćemo prije svega u ljude, ali i u opremu, bilo uredsku ili vojnu, u vojarne i vojne objekte te podizati standard i kvalitetu. Dao sam zadaću da se pripremi novi program stambenog zbrinjavanja. Hoće li to biti povoljniji krediti za stanove ili izgradnja stanova, još ćemo vidjeti. U svakom slučaju onaj tko radi u sustavu MORH-a i OSRH-a mora imati perspektivu i mogućnost lakšeg rješenja svog stambenog pitanja. Smatram da je to i jedan od motivirajućih čimbenika koji će privlačiti ljude u sustav. Često se govori o odlasku ljudi iz sustava, no paralelno se odvija i proces dolaska novih. Želimo da to budu kvalitetni i visokoobrazovani ljudi, sposobni i dobri vojnici, dočasnici i časnici. A da bi se oni opredijelili za ulazak u Oružane snage, moraju biti motivirani i dobrim standardom.

Već duže vrijeme govori se o izdvajanju ZTZ-a. Na zadnjem sastanku s predstavnicima sindikata najavili ste i realizaciju tog procesa. Koji će koraci u tom smislu biti poduzeti?

Na sastanku sa sindikatima jasan je bio i njihov stav da bi izdvajanje ZTZ-a bio dobar projekt i zato sam

Javnost svakako treba biti upoznata koje to aktivnosti provodi Ministarstvo i Hrvatska vojska. Siguran sam kako će u tom smjeru biti pomaka, da će informacija biti više i da će biti dostupnije negoli su možda bile dosad

zatražio da se studija o izdvajanju ažurira, kako bismo na temelju nje dogovorili daljnje aktivnosti koje će se realizirati ove godine. Moj prijedlog Vladi RH bit će da se Zavod izdvoji, ali da nastavi i dalje obavljati sve zadaće i poslove koji su bitni kako za MORH i OS, tako i za državu. Izdvajanjem Zavoda otvara se velika mogućnost zapošljavanja i novih djelatnika, ali i mogućnost da na tržištu ostvare dio svojih prihoda. Oni imaju izrazito kvalitetno obrazovan kadar i mislim da je šteta ne iskoristiti mogućnost raditi po tržišnim načelima. Primjerice, nedavno im je ponuđen rad na održavanju talijanskih kanadera, i takav bi način poslovanja otvorio Zavodu mogućnost povećanja broja radnih mjesta, što bi rezultiralo povećanjem kvalitete i uvjeta rada djelatnika Zavoda.

Od ove godine Hrvatska vojska više nema ročnih vojnika u svom sastavu jer se u potpunosti okrenula profesionalizaciji. Očekuju li se određene teškoće u tom početnom razdoblju?

Teškoća neće biti. Opredijelili smo se za profesionalnu vojsku i u tijeku je izrada podzakonskih akata i pravilnika koji su važni za početak provedbe tog procesa. Glavni stožer trenutno radi na pripremama oko smještaja i prostora za provedbu obuke s dragovoljnim ročnicima. Naši su planovi ove godine krenuti s prvim krugom dragovoljnog služenja vojnog roka i očekujem kako će do kraja godine biti ispunjeni svi uvjeti za to.

Privlačenje mladih ljudi u vojsku bit će jedan od prioriteta u idućem razdoblju. Sustav tim mladim ljudima treba ponuditi kvalitetne životne i radne uvjete, materijalne i ostale beneficije... Što će se učiniti da vojni poziv postane privlačan?

Dosadašnje aktivnosti na pomladivanju vojske bile su dobro provedene. Prosjek godina je smanjen za jednu godinu, a broj visokoobrazovanih ljudi za nekoliko je postotaka

veći nego prije tri-četiri godine. To su dobri pokazatelji i trendovi i tim putem ćemo nastaviti. Da bismo mogli pridobiti i motivirati ljude da postanu vojnici ili časnici, važno je imati stimulativne mjere i beneficije. Posao vojnika ili bilo kojeg djelatnika u sustavu obrane ponajprije je častan, ali i težak i zahtjevan. Stvaranje takvih uvjeta u MORH-u i OSRH-u jedna je od naših osnovnih zadaća.

Zadovoljava li u tom smislu projekt Kadet potrebe Oružanih snaga za mladim časničkim kadrom?

Potrebno je pojačati promidžbu i biti mnogo aktivniji na tom području jer za sada ne možemo reći da odaziv zadovoljava sve potrebe

koje imamo za časnicima. Putem Službe za odnose s javnošću i informiranje još više ćemo raditi kako bismo motivirali mlade ljude za vojni poziv. Uvjeti koje nudimo zaista su dobri, te neki naši potencijalni kandidati možda nisu bili dosad dovoljno detaljno upoznati s mogućnostima koje im MORH može pružiti.

Koji veliki projekti u opremanju očekuju Oružane snage ove godine?

Nastavljamo s projektom opremanja borbeno-oklopnim vozilom Patria, koji je započet prošle godine, te kupovinom novih. Koji će to biti, moramo se još dogovoriti s GS-om OSRH. Naravno, tu su i radarski sustavi, ali i projekt jurišne puške, koji je vrlo važan ne samo za vojsku nego i za cijelu državu, a nadam se da će biti realiziran ove godine. Zatim, tu je nabavka zrakoplova, no koji tip i kada, o tome će odluku donijeti državni vrh. U MORH-u su u tijeku pripreme aktivnosti. Važnim smatram i projekt vezan za infrastrukturu, a to je vojarna 21. stoljeća u Petrinji. S njezinom realizacijom trebalo bi početi do kraja ove

nika. Ojačali smo i Službu za odnose s javnošću jer želimo biti otvoreni i dostupni novinarima, zainteresiranim udrugama i svim građanima s informacijama koje ih zanimaju. Javnost svakako treba biti upoznata koje to aktivnosti provodi Ministarstvo i Hrvatska vojska. Siguran sam kako će u tom smjeru biti pomaka, da će informacija biti više i da će biti dostupnije negoli su možda bile dosad.

Na predstojećem samitu u Bukureštu Hrvatska očekuje pozivnicu u NATO savez. Što bi za vas osobno značilo to da kao čelni čovjek MORH-a uvedete OSRH u savez NATO zemalja?

Ponajprije ulazak u NATO je jedan od stra-

teških i prioritarnih vanjskopolitičkih ciljeva Republike Hrvatske na kojima radi i premijer dr. Ivo Sanader i predsjednik države Stjepan Mesić. Ulazak u NATO bit će veliki uspjeh za hrvatsku državu u cjelini. Sudjelovanje u Savezu ne znači samo reformu Oružanih snaga nego i svih segmenata države koje moramo provesti želimo li postati članica ne samo NATO-a nego i EU-a. Sigurno, za mene kao čelnog čovjeka Ministarstva obrane to je iznimno važan događaj i velika čast, jer je ovo ministarstvo svoj dio reformi provelo dosad iznimno uspješno. Danas nitko ne spominje reforme u ovom ministarstvu kao nešto što je nužno napraviti i što je uvjet za ulazak u NATO. Reforme su pridonijele drukčijem gledanju zemalja članica NATO-a prema Hrvatskoj. Naši vojnici i časnici u mirovnim misijama diljem svijeta bili su izvrsni promicatelji Hrvatske. Oni su pokazali da hrvatske Oružane snage imaju kvalitetne i vrijedne ljude i da smo sposobni i spremni odgovoriti svim zahtjevima u sklopu NATO-a koje se nameću u današnjem vremenu. ■

Naši su planovi ove godine krenuti s prvim krugom dragovoljnog služenja vojnog roka i očekujem kako će do kraja godine biti ispunjeni svi uvjeti za to

godine. To je model koji pruža potpuno drukčiji životni i radni standard vojniku i časniku u vojarni.

Smatrate li da bi MORH u svom cjelokupnom poslovanju trebao biti još transparentniji i otvoreniji prema javnosti?

To sam najavio na konferenciji za tisak i zatražio od svih svojih surad-

Konferencija za novinare u MORH-u

Nastavak reformi, transparentnost i kvalitetniji uvjeti rada

U idućem razdoblju težišne aktivnosti bit će usmjerene na modernizaciju Oružanih snaga i podizanje standarda i kvalitete rada i života u OS-u i MORH-u. Prema riječima ministra Vukelića, ove godine proračun MORH-a trebao bi dosegnuti 1,8 % BDP-a, a do 2010. zacrtanih 2,0 %. Najveći dio sredstava, oko 600 milijuna kuna, bit će usmjeren u modernizaciju OS-a, a oko 270 milijuna kuna bit će utrošeno na podizanje standarda djelatnika

— Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN —

Ministar obrane Branko Vukelić održao je 29. siječnja svoju prvu konferenciju za medije nakon imenovanja na dužnost te upoznao novinare s aktualnim projektima i pitanjima vezanim za ovo ministarstvo i OS u idućem razdoblju. Na konferenciji su uz ministra na pitanja odgovarali i državni tajnik Mate Ra-

boteg, pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić, zamjenik načelnika GSOSRH-a general pukovnik Slavko Barić i načelnik Financijske službe Željko Gregić, a predstavljen je i novi načelnik Službe za odnose s javnošću i informiranje, Goran Grošinić. Najavivši kako će konferencije za tisak biti redovita mjesečna praksa te ujedno pozvavši novinare na suradnju, ministar je naglasio kako će, što se informacija tiče, MORH biti potpuno otvoren i transparentan.

Završetak preustroja do kraja godine

Ministar Vukelić podsjetio je na početku kako je strateška zadaća MORH-a u budućem razdoblju jasna i definirana, a konačni je cilj dobivanje pozivnice i ulazak Hrvatske i njezinih Oružanih snaga u trajno članstvo NATO saveza. Preustroj i reorganizacija Oružanih snaga pri samom su kraju, kazao je ministar, i do kraja godine trebali bi biti i potpuno okončani. To se posebice odnosi na MORH, koji u sastavu trenutačno ima oko 1700 djelatnika. Do kraja godine trebalo bi biti izdvojeno oko 700 djelatnika, od toga se dio odnosi na DVO, koji će biti preraspoređeni u OSRH.

U idućem razdoblju, težišne aktivnosti bit će usmjerene na modernizaciju Oružanih snaga i podizanje standarda i kvalitete rada i života u OS-u i MORH-u. Prema riječima ministra Vukelića, ove godine proračun MORH-a trebao bi dosegnuti 1,8 % BDP-a, a do 2010. zacrtanih 2,0 %. Najveći dio sredstava, oko 600 milijuna kuna, bit će us-

mjereno u modernizaciju OS-a, a oko 270 milijuna kuna bit će utrošeno na podizanje standarda djelatnika.

Veće plaće za DVO

Prvi dio ugovora, vezan za nabavu oklopnih vozila, već je realiziran, a sve daljnje nabave, kao i naoružanje koje će se na njih ugrađivati, u fazi su definiranja, napomenuo je ministar, posebno istaknuvši

kako će sva nabava biti uvjetovana offset programom i u realizaciji će maksimalno uključivati hrvatsko gospodarstvo. Konačna odluka o tipu zrakoplova kojim bi trebalo modernizirati Hrvatsko ratno zrakoplovstvo bit će donesena uskoro.

Ministar je posebno istaknuo kako će sve što je vezano za modernizaciju OSRH-a i nabavu novih sredstava i opreme biti transparentno i provedeno prema zakonu i propisima. Dosad je učinjeno mnogo, čime su stvorene dobre osnove za dalje. Što se tiče podizanja standarda djelatnika u sustavu, ministar je rekao kako je u izradi novi pravilnik o vrijednosti koeficijentata za djelatne vojne osobe, kojima bi osobni dohodak ove godine trebao porasti oko 10 posto. Nikakvih velikih otpuštanja iz sustava neće biti, a brojčano smanjivanje provodi se zacrtanom dinamikom i uz otpremnine. Jednako tako, naglasio je ministar, poradiće se na stimulativnim mjerama kako bi se u sustav privukao mlad i obrazovan kadar. Pritom će se voditi računa i o stambenom zbrinjavanju kako djelatnika u sustavu tako i onih koji u njega ulaze. Neperspektivne vojne nekretnine, koje se daju na upravljanje lokalnoj upravi, mogle bi biti iskorištene u zamjenu za rješavanje stambenih pitanja na tim područjima.

Ministar je na kraju pozvao novinare na završnu vojnu vježbu hrvatskih snaga koje se pripremaju za sudjelovanje u mirovnoj misiji ISAF u Afganistanu, a koja se održava na vojnom poligonu u Gašincima, s čime ih je iscrpnije upoznao general pukovnik Slavko Barić. ■

Uvođenje unutarnjih kontrola u Ministarstvo obrane (3)

Popis poslovnih procesa

Jeste li upoznati s aktivnostima koje se provode u vašem odjelu, a vezane su uz uspostavu financijskog upravljanja i kontrola u Ministarstvu obrane? Jedna od tih aktivnosti je popis poslovnih procesa. Jeste li izradili popis poslovnih procesa iz djelokruga svog odjela? Rok je bio 15. siječnja 2008.

Ante MODRIĆ

Poslovni procesi uspostavljaju se u skladu s vizijom proračunskog korisnika, koja otkriva dugoročni smjer poslovanja, i misijom iz koje se vidi glavni razlog postojanja i djelovanja. Misija sadrži područje djelovanja proračunskog korisnika, te vrijednosti i ciljeve koji se žele ostvariti a odgovara na pitanja: "što smo", "tko smo", "zašto postojimo" i "kome služimo". Misija nema vremenskog ograničenja. Traje dokle god postoji institucija, odnosno proračunski korisnik.

Misija se konkretizira ciljevima kako bi se ostvario razlog i svrha postojanja organizacije. Ciljevima se izabire buduće stanje i racionalna uporaba raspoloživim sredstvima. Oni se dijele na strateške (organizacijske) i ope-

ju kojom je reguliran djelokrug svake organizacijske jedinice, a mogu se upotrebljavati organizacijske sheme, sistematizacija radnih mjesta sadržana u pravilniku o unutarnjem redu, te drugi materijali i upute kojima je regulirano obavljanje određenog poslovnog procesa. Popis poslovnih procesa izrađuje se na razini odjela, na unificiranom obrascu što ga je izradila Središnja harmonizacijska jedinica. Za svaki poslovni proces mora biti određen vlasnik ili voditelj, odnosno osoba koja je odgovorna za provedbu i koja ima dopuštenje za mijenjanje procesa. U pravilu je vlasnik procesa načelnik odjela, službe ili uprave (na obrazac se ne upisuje njegovo ime i prezime nego dužnost osobe koja je u funkciji vlasnika procesa).

POSLOVNI PROCES	AKTIVNOSTI U PROCESU
Centralizirana organizacija i realizacija obračuna i isplate plaća i naknada zaposlenicima MORH-a	1) prikupljanje podataka, 2) obrada i kontrola zaprimljenih podataka, 3) unos podataka, 4) centralizirani obračun, 5) kontrola i ispravci obračunatih podataka, 6) rezervacija i zahtjev za odobrenje sredstava - MFIN, 7) izrada centraliziranih izvješća potrebnih za isplatu, 8) zahtjev za isplatu - FINA, 9) podnošenje RS obrasca - REGOS, 10) zahtjev bankama za prijenos sredstava na tekuće račune, 11) podjela isplatnih lista, 12) kontrola isplate (kontrola žiroračuna), 13) izrada i dostava podloga za centralizirano knjiženje, 14) upućivanje izvješća o bolovanjima i zahtjeva za refundaciju - HZZO, 15) izrada centraliziranih izvješća o isplaćenom - Porezna uprava.

rativne. Utvrđuju se prema tzv. SMART načelu, što znači da trebaju biti specifični (Specific), mjerljivi (Measurable), ostvarivi (Achievable), orijentirani na rezultat (Results-focused) i vremenski određeni (Timely). Realiziraju se procesom.

Proces je skup međusobno povezanih radnji ili aktivnosti usmjerenih prema ostvarenju poslovnih ciljeva. Proces se dijele na glavne (horizontalni, core business) procese upravljanja i procese potpore (vertikalni). Popis poslovnih procesa sadrži pregled aktivnosti kojima se određuje način odvijanja pojedinog procesa, odgovornost za provođenje aktivnosti te rok u kojem se aktivnosti trebaju provesti. Pri izradi popisa poslovnih procesa koristi se raznim izvorima: najbolje je krenuti od uredbe o unutarnjem ustro-

Proces se u kontekstu Financijskog upravljanja i kontrole može definirati i kao skup aktivnosti koje pretvaraju ulazne veličine u izlazne. Ulazi u proces jesu zahtjevi na temelju kojih se obavljaju određene provjere, obračuni i sl. Npr., u procesu obračuna plaća, ulazi su svi podaci relevantni za obračun plaće djelatnika (rješenja o rasporedu, evidencije o korištenju radnog vremena, izvješća o bolovanju i sl.) Aktivnosti su radnje koje je potrebno provesti da bi se od ulaznih zahtjeva ili podataka dobio rezultat poslovnog procesa. U primjeru obračuna plaća, ulazne informacije pokreću aktivnosti koje vode do konačne isplate pripadajuće plaće što je izlaz. Popis poslovnih procesa u Ministarstvu obrane u skladu s planom uspostave trebalo bi se završiti do kraja siječnja 2008. ■

Standardi izobrazbe

Sustav obrazovanja za potrebe OSRH-a kakav želimo podrazumijeva jasno definirane standarde i primjenu najkvalitetnijih edukacijskih metoda u ambijentu koji će poticati na kvalitetno učenje

Davor ČULJAK

Potpunom realizacijom projekta PPUO-06 Standardi i metode izobrazbe, čiji je voditelj prvi dekan Hrvatskog vojnog učilišta brigadir Željko Akrap, uspostaviti će se Hrvatski vojni obrazovni standard (HVOS), izraditi katalog znanja, sposobnosti i vještina, razvit će se programi školovanja za sve razine, profilirati i razvijati znanstveno-nastavno osoblje i u suradnji sa sveučilišnom i veleučilišnom zajednicom provoditi izbor kandidata za vojno-nastavna zvanja. Pokrenut će se znanstveno-nastavni projekti sa svrhom izrade nastavne i didaktičke literature za potrebe vojno-obrazovnog procesa, te razviti i katalogizirati vojno-nakladnička djelatnost po funkcionalnim područjima, granama i vrstama izobrazbe.

Uspostavom Hrvatskoga vojnog obrazovnog standarda definirat će se i implementirati novi standardi usklađeni s potrebama OSRH-a i vizijom budućeg sustava obrane, uz podržavanje kriterija nacionalnog obrazovnog standarda i sustava izobrazbe u Europskoj uniji. Tijekom 2008. potrebno je standardizirati obrazovne sadržaje, kriterije usvojenih znanja, vještina i sposobnosti polaznika, metodologiju nastavnog procesa, praćenje i evaluaciju kako polaznika tako i nastavnog osoblja, te na kraju standardizirati načela i metodologiju stručnog osposobljavanja i usavršavanja nastavnog osoblja. Ostale zadaće iz tog projekta realizirat će se do kraja 2010. godine.

Informatizacija i modernizacija smještajnih i nastavnih objekata

Projektom PPUO-07 Preustroj, modernizacija i kapaciteti sustava izobrazbe, čiji je voditelj brigadir Mirko Marijan, dovršit će se preustrojavanje Hrvatskog vojnog učilišta do konačnog približavanja vrijednostima akademske zajednice. Izgradit će se jedinstveni sustav školovanja vojnog i civilnog osoblja, kao i znanstveno-istraživačke, razvojne i izdavačke djelatnosti radi stjecanja zahtijevanih znanja, vještina i sposobnosti, koje će pridonijeti učinkovitom razvoju obrambenog sustava i ispunjavanju njegovih temeljnih zadaća. Usporedno s tim i kao sastavni dio cilja modernizirat će se objekti i infrastruktura za provedbu vojne izobrazbe.

Opremanje i modernizacija cjelokupnog smještajnog i nastavnog prostora koji služi u provedbi vojne izobrazbe podrazumijeva kvalitetno graditeljsko uređenje i informatizaciju objekata Hrvatskog vojnog učilišta i objekata grana u kojima se izobrazba provodi. Predviđenom dinamikom, do kraja 2010. godine bit će uređeni i opremljeni prostori u Zagrebu, Đakovu, Splitu, Zadru, Kovčanju i Požegi, te središta za obuku HKoV, HRM i HRZ i PZO. U godinama koje slijede, uz dodatna ulaganja, nastavit će se plansko uređenje smještajnih i nastavnih objekata integriranih u sustav vojne izobrazbe, kako bi se stvorili preduvjeti za provedbu nastave i standard smještaja na razini razvijenijih NATO zemalja. Planirana sredstva za uređenje smještajnih i nastavnih objekata u 2008. i 2009. godini iznose 24,5 milijuna kuna. ■

Svrha uspostave Hrvatskog vojnog obrazovnog standarda jest omogućiti:

- 1) dostupnost sustavu obrazovanja tijekom cijeloga života;
- 2) jednostavnost prepoznavanja, vrednovanja i priznavanja inozemnih kvalifikacija;
- 3) prepoznavanje i priznavanje hrvatskih kvalifikacija u inozemstvu;
- 4) kvalitetnu mogućnost zapošljavanja unutar i izvan sustava obrane;
- 5) izgradnju sustava vrednovanja i priznavanje kompetencija stečenih na radnom mjestu i drugim oblicima učenja;
- 6) unapređenje suradnje između različitih sudionika u obrazovanju i između vojnih i civilnih obrazovnih institucija;
- 7) stvaranje jedinstvenog sustava upravljanja kvalitetom kvalifikacija;
- 8) stvaranje razumljivog prikaza vojno-obrazovnih postignuća za civilni obrazovni sustav;
- 9) promicanje obrazovanja u OSRH.

Ministar s predstavnicima sindikata

Ministar obrane Branko Vukelić sa suradnicima primio je 25. siječnja predstavnike Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika, Sindikata djelatnika u vojsci i državnim službama te Samostalnog sindikata djelatnika u zrakoplovstvu.

Na prvom sastanku održanom na početku mandata, ministar Vukelić upoznao se s čelnicima triju sindikata te je obostrano izražena želja za nastavkom suradnje, a razgovaralo se i o pojedinim pitanjima za koja su naznačena i određena rješenja. Na kraju toga konstruktivnog sastanka, ministar je najavio izdvajanje Zrakoplovno-tehničkog zavoda iz obrambenog sustava, ističući prednost njihova rada na tržišnoj osnovi, čime bi se, kako je obostrano zaključeno, omogućilo zapošljavanje novih djelatnika. Najavljeno je i osiguravanje materijalno-tehničkih uvjeta potrebnih za dovršetak procesa izdvajanja pojedinih dijelova sustava koji ulaze u sastav državne tvrtke Pleter, kao i zajednički rad na donošenju odluke o poticajnim otpremninama, što je ministar Vukelić ocijenio kao dobar model, koji se već primjenjivao u procesu izdvajanja osoblja.

Ministar obrane ukoliko se osvrnuo i na dosadašnji tijek preustroja, zaključivši da je taj proces u obrambenom sustavu kvalitetno proveden. Najavio je nastavak reformi, ističući da se u sljedećem razdoblju, među ostalim, planira podići kvaliteta uvjeta života i rada ljudi u sustavu. U tom smislu istaknuo je i važnost nastavka suradnje sa sindikatima, ocijenivši dosadašnju vrlo uspješnom te napominjući da uvijek ima prostora i za poboljšanje. Sindikalni predstavnici pozdravili su inicijativu ministra Vukelića u pogledu zajedničkog rješavanja određenih pitanja vezanih uz obrambeni sustav. Dogovoren je nastavak intenzivne suradnje, koja bi se trebala odvijati redovitim sastancima s ministrom i njegovim suradnicima.

M. ALVIR

snimio T. BRANDT

Norveška državna tajnica u MORH-u

Ministar obrane Branko Vukelić i državni tajnik MORH-a Mate Raboteg 24. siječnja primili su u bilateralni posjet norveško izaslanstvo na čelu s državnom tajnicom za vanjske poslove, Elisabeth Walaas.

Norveška državna tajnica izrazila je zadovoljstvo dosadašnjom bilateralnom obrambenom suradnjom te pohvalila nastojanja MORH-a na preustroju Oružanih snaga i pripremanju za punopravno članstvo u NATO-u. Naglasila je i izvanredno uspješnu suradnju naših ratnih mornarica, posebno u aktivnostima obalne straže i pomorske medicine. Ministar Vukelić je zahvalio na dosadašnjoj pomoći i suradnji Kraljevini Norveškoj, te naglasio kako će Ministarstvo obrane nastaviti dosadašnju politiku, čiji su prioriteti bili ulazak RH u Europsku uniju i NATO, kao i puna suradnja sa zemljama u regiji. Državni tajnik Raboteg osvrnuo se na norveška iskustva u ustrojavanju Obalne straže, koja su većim dijelom poslužila kao uzor za ustrojavanje Obalne straže Republike Hrvatske.

OJI

snimio D. KIRIN

Posjet američkog veleposlanika

snimio D. KIRIN

Ministar obrane Branko Vukelić 29. siječnja primio je u posjet američkog veleposlanika u RH Roberta A. Bradtkea, koji je čestitao ministru Vukeliću na imenovanju i tom prigodom izrazio zahvalnost SAD-a na doprinosu Hrvatske u mirovnoj misiji u Afganistanu.

Ministar Vukelić naglasio je dosadašnje aktivnosti na transformaciji Oružanih snaga te istaknuo izvrsnu suradnju hrvatskih i američkih oružanih snaga u mirovnim misijama. Veleposlanik Bradtka rekao je kako, prema njegovim spoznajama, nema nikakvih prepreka za što skoriji ulazak Republike Hrvatske u članstvo NATO-a. Pritom je izrazio spremnost Američkog veleposlanstva u Zagrebu, posebno njegovog stručnog osoblja za vojna pitanja, u pružanju potpore Ministarstvu, ali i drugim hrvatskim državnim tijelima u procesu ulaska u NATO. Na sastanku je bilo riječi i o susretu ministara obrane u sklopu Jadransko-američke povelje (SAD, Hrvatska, Makedonija, Albanija), a koji bi se trebao održati u drugoj polovici veljače u Washingtonu.

OJI

Vrijeme, lica, prostori

Rijeka Hari Rud osvanula je okovana ledom. Pokraj nas, stoičkim mirom zasniježenu cestu prelaze djeca i starci. Njima se nikamo ne žuri, onamo kamo su krenuli vjerojatno će stići

Iz Afganistana Dražen JONJIĆ

Nevjerojatnu je preobrazbu u vanjskom obličju doživio glavni grad pokrajine Ghor, Chagcharan, koji je u samo nekoliko godina s petnaestak tisuća stanovnika narastao na, kažu, stotinjak tisuća. Na prvi pogled čovjek bi posumnjao u te podatke počne li s matematičkom preciznošću brojiti kuće i ono što bi se moglo nazvati ulicama. No, i prosječne su obitelji mnogobrojne, a one malo jače zasigurno imaju problema s poravnavanjem popisa nazočnih u kubistički oblikovanim kućama. Suvremeni arhitekti kao da su pronalazili nadahnuće za svoje iskorake ovdje gdje sigurnim korakom šećemo uznapređovalim četrnaestim stoljećem

Šećući ghorskom metropolom moguće je vidjeti nevjerovatne razlike u položaju žena.

Od zamalo europski odjevenih, ali prikladno pokrivenih rupcima, do onih koje pamtimo sa slika iz vremena nevjerovatno okrutnog, antikulturalnog i u svojoj naravi protuafganistanskog talibanskog režima. Imao sam priliku biti na sastanku kod predstojnice Odjela za ženska pitanja provincije Ghor. Gotovo europski emancipirana žena. Žustro objašnjava i vrlo energično dijeli zadaće podređenim kolegama. Slika koja ohrabruje, jer upravo po položaju žena, usuđujem se primijetiti, mjerit će se uspjeh projekta stvaranja Afganistana kao sigurnog, tolerantnog i - u

granicama mogućeg i prihvatljivog za lokalni puk - modernog društva. Naravno, tradicionalisti na takve angažmane ne gledaju baš blagonaklono. No, vrijeme i na ovim prostorima, na pola puta od nečega prema nekamo, na mjestu gdje provincija kao riječ dobiva puno značenje, ide svojim tijekom. Kako se stvari kreću za Afganistan svemirskim koracima naprijed, uvjerio sam se prije nekoliko dana pročitavši vijest kako se na sjeveru zemlje otvorio, ni manje ni više nego - body building klub za žene.

Lica

Koliko lijepih lica! Dakako, ne može se ostati ravnodušan i slijep: lica djevojčica i djevojaka imaju nevjerovatno lijepe crte. Ispod rubaca proviruju vedre oči. Ipak, uvjerio sam se kako ta ljepota ima vrlo ograničen rok trajanja, kako nažalost klima i

sudbina za nekoliko godina na tim licima urežu duboke bore i kako mladost nestaje nevjerovatnom brzinom. Kao da je nikada nije ni bilo. Lica muškaraca, dostojanstvenog držanja, smirenih kretnji. Jesu li upravo uvjeti života racionalizirali pokrete? Sve je usporeno, a poneka žustrina tijekom cjenkanja u lokalnim trgovinama tek je iznimka, tek nešto što smo mi, došljaci, donijeli u ove krajeve, u kojima se na putovanja od dvadesetak kilometara sprema danima, u kojima se dolazak u ipak uspavani Chagcharan pretvara u seosku svečanost od povijesne vrijednosti za obitelj. ■

Izbjegllice

s ponekom faktografskom pogreškom u slici, na kojoj se našao i mobitel i satelitski telefon i antena. Možda malo neobično, ali navikne se čovjek.

Grad, većinski tadžički, diktatom povijesnih mijena primio je u svoje okrilje i prognanike Hazare, jedan specifični, egzotični narod, čije je pripadnike moguće zamalo nepogrešivo prepoznati po slikovitim nošnjama žena, koje su i na prvi pogled otvorenije i manje pokriveno od prosječnih stanovnica Chagcharana. Upravo sam među pripadnicima toga naroda, u posjetu izbjegličkom naselju, vidio kako je moguće da žena bude zamjenica glavara naselja.

Maja MARUKIĆ i Ante JOVIĆ, kadeti OSRH-a i vrhunski sportaši

Dvoje vrhunskih sportaša među kadetima

Mislim da su ovdje najbolji uvjeti u OSRH-u za bavljenje sportom. Postoje tri dvorane, atletska staza, umjetna trava za uvježbavanje zahtjevnijih "skokića", istaknuo je Ante. U vojarni odradujemo neke tehničke treninge, u teretani snagu, na stazi tehnička trčanja. Za dulje relacije odemo prema Jarunu ili na savski nasip, napominje Maja

—Domagoj VLAHOVIĆ—

Maja je trenutačno treća triatlonka u Hrvatskoj, a Ante među najboljim planinskim trkačima

la bila je u Murskoj Soboti, u Sloveniji u sklopu reprezentacije HV-a. Osvojila sam drugo mjesto. Potom sam na Prvenstvu Hrvatske u sprint-triatlonu bila treća, što sam ponovila i u olimpijskom triatlonu. Sudjelovala sam i na Europskom kupu u Splitu.

Kako je okolina reagirala na vaš izbor triatlona?

MAJA: Potpuno normalno. Veće je čudo kad se djevojka bavi boksom ili nečim takvim.

Planinsko trčanje nije baš poznat i raširen sport. Kako ste se našli u njemu?

ANTE: Isprva sam se bavio veslanjem, ali "mučila" su me koljena. Potom sam krenuo s

Projektom Kadet Oružane snage RH već nekoliko godina rade na pomlađivanju časničkih kadrova mladim i obrazovanim ljudima. No, sa studentom treće godine kineziologije, Majom Marukić iz Požege, i studentom druge godine strojarstva, Antom Jovićem iz Zadra, naša će vojska dobiti i dvoje vrhunskih sportaša, koji bi jednoga dana mogli i pridonijeti da sport u vojsci dobije mjesto koje zaslužuje. Osim kadetske odore, sličnost između dvoje mladih ljudi jesu i sportovi kojima se bave - oba vrlo naporna i po obilježjima aerobna. Maja je trenutačno treća triatlonka u Hrvatskoj, a Ante među najboljim planinskim trkačima. Nedavno su dokazali i svestranost - oboje su sudjelovali na prvenstvu OSRH-a u orijentacijskom trčanju i, naravno, osvojili medalje, što pojedinačno, što kao predstavnici Kadetske bojne.

Neki misle da je triatlon prenaporan sport za ženu?

MAJA: Uvijek sam trčkarala, plivanje mi ide po prirodni, a često sam vozila i bicikl, *montić*. Tako se to troje spojilo i našla sam se u "sveobuhvatnom" sportu. Zapravo, počela sam prošle godine, a prije sam se bavila *trackingom*. Prva utrka triatlona na kojoj sam sudjelova-

klasičnim, cestovnim utrkama. Jednom me moj trener, Slobodan Mijolović, pozvao na planinsku utрку koju je on organizirao. Da me privuče, rekao je da je "kratka, lagana". Da je rekao kako je "tvrda", vjerojatno mu nitko ne bi došao, ha-ha. Tada mi je bilo petnaest godina. Trčao sam jedanaest kilometara do tisuću metara nadmorske visine, postigao dobar rezultat...Već sljedeće godine otrčao sam čitavu sezonu Planinskog kupa Hrvatske. Sada nastupam i u seniorskoj reprezentaciji. Kao junior sam 2006. godine bio prvi, protekle sezone kao senior do 21. godine također prvi, a ukupno kao senior jedanaesti.

Koliko je planinsko trčanje kao sport rašireno po svijetu i gdje je najpopularnije?

ANTE: Najbolji su Talijani. Dosta su dobri i Turci. Nedavno su počeli nastupati i Afrikanci iz Eritreje, Ugande... Naviknuli su na velike visine, rjeđi zrak. Ni je, inače, bitna samo fizička sprema nego i "glava", i prehrana.

Čini se da je triatlon sve popularniji?

MAJA: U svijetu da, ali u Hrvatskoj je još u začecima. Zapravo je najveći problem novac. Sport je dosta skup,

a najveća stavka je organizacija utrka. Kad pogledate Svjetski kup i kako sve to izgleda, vidi se da smo vrlo daleko od te razine.

Kakva je najnapornija triatlonska utrka?

MAJA: To je takozvani ironman. Pliva se 3800 metara, vozi se bicikl 180 km i na kraju se otrči kompletni maraton, više od 42 kilometra.

Sportovi su vam srodni. Događa li se da trenirate zajedno?

MAJA: Družimo se, ponekad znamo i otići zajedno na trening.

U vojarni "Petar Zrinski" imate i uvjete za dio treninga?

ANTE: Mislim da su ovdje najbolji uvjeti u OSRH-u za bavljenje sportom. Postoje tri dvorane, atletska staza, umjetna trava za uvježbavanje zahtjevnijih "skokića". Iz vojarnje mogu početi trčati i prema Medvednici.

MAJA: U vojarni odrađujemo neke tehničke treninge, u teretani snagu, na stazi tehnička trčanja. Za dulje relacije odemo prema Jarunu ili na savski nasip. S biciklom se uputim na Sljeme ili Žumberak.

Kako stojite sa sportskom prehranom, uzimate li dodatke?

MAJA: Mora se. Dodaci su za "krpanje" mišića. U fazama jakih treninga tijelo se teško samo oporavlja od obične prehrane. Uzimamo i dodatnu hranu: više voća, povrća, vitamina.

ANTE: Dobra prehrana štiti, ubrzava oporavak mišića i zglobova. Bez nje lakše dolazi do ozljeda.

Bicikli su danas opet u modi, mnogi ih kupuju. Kakav mora biti dobar triatlonski bicikl?

MAJA: Možete se baviti triatlonom i u utrci ići na "poniju", ha-ha. No, ako hoćete biti uspješniji... Bolji bicikli stoje od 15 tisuća kuna naviše. Moraju biti što lakši i čvršći, s dobrom "mašinerijom".

Koliko vaše utrke traju?

MAJA: Sprint triatlon sat i 10-15 minuta, a olimpijski dva, dva i pol sata.

ANTE: Sat do sat i pol od starta do cilja. Ovisi i o dis-

... a za Maju su to bile Svjetske vojne igre u Indiji

Kao najvažniji doživljaj u svojoj sportskoj karijeri Ante ističe drugo i treće mjesto na otvorenom prvenstvu Europe u Češkoj...

ciplini. Postoje *up*, samo uzbrdo, te *up-down*, i uzbrdo i nizbrdo.

Je li istina da je napornije silaziti s planine nego penjati se?

ANTE: Ako se zna kako, nije. Za sebe mogu reći da sam među boljima u Hrvatskoj u silaženju.

Koji dio triatlona više volite, a koji najmanje?

MAJA: Najteže je plivanje jer su u Hrvatskoj najbolji triatlonci uglavnom bivši plivači, što je za mene hendikep. Plivanje je čisto tehnički sport, snaga i izdržljivost su bitni, ali ne toliko. Omiljena mi je disciplina bicikl. Na natjecanjima uglavnom vozim sama, bez grupe.

Najsnažniji doživljaji u vašim sportskim karijerama?

ANTE: Drugo i treće mjesto na Otvorenom prvenstvu Europe u Češkoj.

MAJA: Prošlogodišnje Svjetske vojne igre u Indiji. Mi triatlonci natjecali smo se u Mumbaiju. Bilo je prelijepo sve to vidjeti. Prvi dojam bio je totalni kulturološki šok. Inače, za sport poput triatlona ondje je prevlažno i temperature su previsoke. Prvih nekoliko dana bilo nam je vrlo teško trenirati. No, bilo je doista lijepo upoznati vrhunske triatlonce. Bilo je i sudionika Olimpijskih igara, za što je *krvav posao* kvalificirati se.

Idemo u "akademski" dio razgovora. Kako je na studiju?

ANTE: Kad zagusti, spava se samo po dva-tri sata noću, no preživi se. Kao strojar, u vojsci bih mogao u topništvo, oklopništvo ili inženjeriju. Više me zanima teren nego ured.

MAJA: Specijalizirala bih kondicijski trening, ali još nisam sto posto sigurna. Možda čak i atletiku. Ima još vremena.

A kadetski život?

ANTE: Mi smo kao mala obitelj, svi smo prijatelji. Svatko će uvijek pomoći.

MAJA: Naviknula sam se. Moja soba i naša zgrada postali su mi drugi dom. ■

Izložba Gradskog muzeja iz Kobarida u MORH-ovoj Galeriji "Zvonimir"

Veliki rat u Krnskom gorju

"Ova izložba nije samo izlet u povijest nego podsjećanje i opomena da se ovakvo nešto ne smije više nikada i nigdje ponoviti", rekao je predsjednik Mesić te dodao kako je rat najpogubnije sredstvo za ostvarenje političkih ciljeva, a ostvariti trajni mir jest najveće dostignuće koje političari mogu postići

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Povijesna događanja za vrijeme Prvog svjetskog rata na sjevernom, gorskom dijelu sočanske fronte tema su izložbe "Veliki rat u Krnskom gorju", čiji je domaćin MORH-ova Galerija "Zvonimir". Izložba je otvorena 23. siječnja u nazočnosti najviših vojnih i civilnih uzvanika. Riječ je o jednoj od kulturnih aktivnosti kojima Republika Slovenija obilježava svoje predsjedavanje Europskom unijom. Organizirali su je Velesposlanstvo Republike Slovenije u Hrvatskoj i Vijeće slovenske nacionalne manjine Grada Zagreba.

Tekstom i slikom izložba je podsjetila na patnje, stradanja i žrtve vojnika u jednoj od najtežih bojišnica Prvog svjetskog rata. Prikazujući ratne strahote u tom tako lijepom dijelu Europe, neizbježno je potaknula na razmišljanje o besmislenosti rata i upozorila da se tako nešto nikada i nigdje ne smije ponoviti. Upravo na to upozorio je predsjednik Republike Stjepan Mesić na otvorenju izložbe. "Ova izložba nije samo izlet u povijest nego podsjećanje i opomena da se ovakvo nešto ne smije više nikada i nigdje ponoviti", rekao je istaknuvši kako je rat najpogubnije sredstvo za ostvarenje političkih ciljeva, a ostvariti trajni mir najveće dostignuće koje mogu postići političari jednog vremena. "Poučeni teškim iskustvima dvaju svjetskih ratova koji su harali Europom, njezini su političari znali iz toga izvući pouku i dokazati da mir nije utopija nego može biti realnost. Zahvaljujući milenijskom pothvatu upravo europskih političara, koji su baš mir postavili kao najveću vrijednost i najveće postignuće, Europa već punih šest desetljeća živi u miru. Zbog toga Europska unija danas do-

življava procvat i ekspanziju na svim područjima i ozbiljan je partner u svjetskim razmjerima", kazao je Predsjednik dodavši da se takvoj Europi u najskorije vrijeme želi priključiti i Republika Hrvatska. Zahvalio je i Velesposlanstvu Republike Slovenije što je takvim događanjem popratilo slovensko predsjedanje Europskom unijom.

Uz predsjednika Mesića na otvorenju su bili i ministar obrane Branko Vukelić, o.d. načelnika GSOS-RH-a general pukovnik Slavko Barić, veleposlanik Republike Slovenije u Hrvatskoj Milan Orožen Adamič, te brojni drugi uzvanici. Izražavajući zadovoljstvo što je izložba postavljena upravo u MORH-u, ministar Vukelić je rekao kako će ova izložba sigurno pokazati koliko naše dvije prijateljske zemlje imaju zajedničkog u povijesti, te da ima i te kako prostora i za takve i druge oblike suradnje i ubuduće.

Slovenski veleposlanik Adamič istaknuo je simboliku ove izložbe koja otkriva kako su se Slovenci, Hrvati, Mađari, Slovaci i drugi narodi prije manje od sto godina borili u Prvom svjetskom ratu za sasvim druge stvari. Izrazio je nadu da će Hrvatska uskoro postati članicom Europske unije u kojoj osnovna ideja neće biti "što ćemo napraviti jedni drugima" već "što ćemo napraviti zajedno".

Autor izložbe je Željko Cimprič, a postav je iz fundusa Gradskog muzeja u Kobaridu. Zbirkom naoružanja i vojne opreme sa sočanske bojišnice na izložbi sudjeluje i Vojni muzej MORH-a, koji je velikim dijelom i zaslužan što je ona postavljena u Zagrebu, obogativši tako i kulturnu ponudu grada. ■

Na HVU-u predstavljena dva obrazovna projekta

U vojarni HVU-a "Petar Zrinski" 24. siječnja održana je prezentacija dvaju projekata namijenjenih modernizaciji obrazovnih sustava u OSRH. Predstavljani su "Studija izvodljivosti uvođenja Ciscove akademije mrežnih tehnologija za potrebe HVU-a" i eksperimentalni projekt "E-obrazovanje u OSRH".

Predstavili su ih voditelj Ciscove akademije Vladimir Braus i tim zagrebačkog Fakulteta elektrotehnike i računarstva (prof. dr. sc. Slavko Krajcar, prof. MDE

bojnika Mirka Šundova, dekana HVU-a brigadira Željka Akrapa i ravnatelja IROS-a brigadira Darija Matiku.

Glede Ciscove akademije, u prezentaciji je istaknuto da bi se njezinim tehnologijama osiguralo obrazovanje kadrova za potrebe MORH-a i OSRH-a, upravljanje znanjem, uvođenje novih načina usvajanja i održavanja znanja, financijske uštede te zapošljavanje vlastitih slobodnih resursa. Određeni su i uvjeti u sklopu kojih bi se mogla uspostaviti

akademija. E-obrazovanje bi u početku bilo eksperimentalni projekt, koji bi se proveo tijekom jedne godine na HVU-u. Provedio bi se kao tri tečaja i tri kolegija, a imao bi 11 zasebnih faza.

Nakon prezentacije i rasprave koja je uslijedila, nazočnima se obratio general Šundov. Istaknuo je kako su dva projekta novost što će OSRH približiti sustavima iz okružja, a

analize su pokazale njihovu veliku korist. Ukratko, projektni zahtjevi su usvojeni i troškovi definirani, izrađena je studija izvodljivosti, a sada predstoji provedba projekata u skladu s rokovima koji će biti usklađeni sa strateškim dokumentima.

D. VLAHOVIĆ

Prezentaciju su pratili predstavnici različitih ustrojbenih cjelina MORH-a i OSRH-a

Jasna Tingle i dipl. ing. Kristijan Zimmer). Slušatelji su dolazili iz različitih ustrojbenih cjelina MORH-a i OSRH-a (zapovjednici škola, načelnici katedri i odjela, voditelji projekata iz MORH-a i GSOSRH-a, djelatnici Odjela za planiranje, potporu i nadzor izobrazbe HVU-a). Izdvajamo ravnatelja HVU-a general

Izložba keramičarskih radova

U Galeriji MORH-a Zvonimir, Bauerova 33, 4. veljače u 18 sati bit će otvorenje izložbe pod nazivom *Zajedno*, na kojoj svoje keramičarske radove izlažu korisnici Kreativne radionice Udruge za promicanje inkluzije i keramičari Emil Benčić, Suzana Ključ i Boris Roce.

Radovi su nastali tijekom boravka i druženja u Keramičarskoj koloniji na Skitači, istarskom lokalitetu u blizini Koromačnog, koju financijski podržava Holcim grupa. Izložba je organizirana u prigodi 10. obljetnice rada Udruge za promicanje inkluzije, koja se zalaže za socijalizaciju osoba s intelektualnim teškoćama i razvoj stručnih službi potpore u zajednici.

Orkestar HV-a u Lisinskom

Orkestar Hrvatske vojske održat će koncert 13. veljače u Velikoj dvorani KD "Vatroslav Lisinski" s početkom u 20 sati.

Koncertom će dirigitirati Tomaž Kmetič, a nastupit će solisti Matjaž Drevenšek na saksofonu i Mariachi "Los Caballeros". Na programu su Frank Ticheli, *Blue Shades*, i Frank Bencriscutto, *Serenada za alt saksofon i puhače*, te Alfred Reed, *El camino real*, a u drugom dijelu koncerta pod nazivom *Fiesta Mexicana!* Mariachi "Los Caballeros" i Orkestar HV-a izvest će popularne meksičke melodije poput *Por amor*, *Besame mucho*, *Granada*, *Cielito lindo* i druge.

NOGOMETNI MJESEČNIK
PrvaLiga

NOVI BROJ
NA KIOSCIMA!

Intervju:
Rakitić, Cico Kranjčar
Damjanović, Neretljak, Deranja

Aktualno:
Zašto je ostao Luka Modrić
Liga 16

Dossier:
Svi hrvatski izbornici

Brazilci u europskim repkama
Super momčad Marija Stanića

Za Prvu ligu pišu:
Ivica Blažičko, Tomislav Dasović,
Darko Draženović, Tomislav Gabelić,
Denis Lugarić, Neven Miladin,
Leo Miler, Zdravko Reić,
Miroslav Tomašević, Pero Zlatar

IZRAELSKA tvrtka Rafael predstavila je svoje višenamjensko oklopno vozilo koje spada u kategoriju MRAP. Riječ je o vozilu Golan, najveće mase 15 tona, načinjenom na podvozju taktičkog kamiona, iako je sam pristup ipak malo drukčiji. Naime, u konstrukciji nije upora-

trošila na podvozju već je sama struktura zapravo oklopno zaštitno tijelo. Tako, prema tvrdnji proizvođača, čak 50% ukupne mase (oko 7,5 tona) otpada izravno na oklopnu zaštitu, koja je dodatno pojačana i pločama reaktivnog oklopa. Zato Golan, osim standardne zaštite od

Oklopno vozilo Golan

bljeno cjelokupno kamionsko podvozje nego su na samonosivu oklopnu karoseriju postavljene potrebni komercijalni elementi, kao što su pogon 4x4 s odgovarajućim osovina- ma i ovjes.

Rezultat je snažna oklopna zaštita jer se masa vozila nije nepotrebno

pješačkog oružja pruža i pojačanu zaštitu od ručnih raketnih bacača i mina. Golan ima uobičajenu V podnicu i "plutajući" pod koji dodatno poništava učinak eksplozije pod vozilom.

Konstrukcija je posebno prilagođena za djelovanje u urbanim uvjetima pa je krug okretanja samo osam metara, a doseg vozila s punim spremnikom oko 600 km. Pokreće ga dizelski motor Cummins snage 315 KS, koje prenosi na kotače preko šestobrzinske automatske transmisije. Ima i ABS kočnice te sustav središnjeg nadzora tlaka u gumama. Gume su opremljene i *run flat* umecima, koji omogućavaju vožnju i s probušenom gumom.

Golan je dugačak 5,9 metara, širok 2,5 i visok 2,3 metra, a međuosovinski mu je razmak 3,6 metara.

M. PETROVIĆ

Ospreyeva iračka iskustva

AMERIČKI marinski korpus potkraj siječnja objavio je da su zadovoljni uporabom tiltrotorskih zrakoplova MV-22 Osprey, koji se nalaze na službi u Iraku. Prvi u svijetu službeno operativan vojni tiltrotorski tip zrakoplova, MV-22 Osprey, početkom listopada 2007. poslan je na službu u Irak. Tada je 10 Ospreya, iz postrojbe Marine Medium Tiltrotor Squadron 263 "Thunder Chickens", poslano u Al Asad u provinciji Al Anbar, sa zadaćom pružanja zračne potpore širokom spektru zadaća koje obavljaju Multinacionalne snage Zapad (MNF - West, Multi-National Forces - West). Tijekom protekla tri mjeseca obavljeno je više od 2000 letova, s više od 3000 sati naleta, pri čemu je uz znatnu količinu vojnog materijala prevezeno više od 8000 osoba. U tom razdoblju, prosječna operativna raspoloživost Ospreya bila je 68,1%.

Područje na kojemu su angažirani marinski Ospreyi jest bojišnica od

Bagdada do Al Qaima. Na tom velikom prostoru oni su obavljali brojne misije transporta ljudi i opreme i sudjelovali u borbenim akcijama, pri čemu su, uz određena napadna djelovanja, s velikim uspjehom bili rabljeni i za brzo medicinsko evakuiranje ozlijeđenih, a sudjelovali su i u brojnim misijama izviđanja iz zraka. Unatoč brojnim tehničkim

problemima koji konstantno prate Osprey, poput jesenskog požara na motoru na V-22 koji se dogodio u SAD-u, dosadašnja iračka uporaba Ospreya protekla je bez većih teškoća, odnosno sve više sazrijeva način uporabe novog tipa zrakoplova, koji postaje sve zastupljeniji u zračnim operacijama.

I. SKENDEROVIĆ

Navistar predao 1000. MaxxPro

AMERIČKA tvrtka Navistar odnosno njezina podružnica International Military and Government, jedan od većih američkih proizvođača kamiona i sličnih komercijalnih vozila, predstavila je početkom siječnja ove godine 1000. oklopno vozilo MaxxPro, koje je predano američkoj vojsci. MaxxPro spada u kategoriju vozila MRAP, što znači da ga odlikuje dobra zaštita od mina, eksplozivnih naprava i iznenadnih napada iz zasljede.

Ono što je posebno impresivno jest da je 1000. MaxxPro načinjen pet mjeseci od početka serijske proizvodnje. Tempo proizvodnje govori kakva je potreba za takvom vrstom vozila na terenu. Procjenjuje se da je dosad već više od 700 oklopnih

vozila MaxxPro raspoređeno u Iraku i Afganistanu. Postoji u dvije inačice, MRAP I (lakša) i MRAP II (teža, veće nosivosti, zovu je i MaxxPro XL). Vozilo je načinjeno na podvozju komercijalnog kamiona International

WorkStar 7000. Podnica je izvedena u obliku slova V, a pri konstruiranju pazilo se da bude jednostavno za proizvodnju i održavanje na terenu. Umjesto varenjem elementi oklopnog tijela međusobno su spajani vijcima i sličnim sredstvima te su popravak i zamjena oštećenih dijelova

Business Wire

va mogući i jednostavnim alatom.

Tvrtka planira do ljeta povećati proizvodnju na oko 500 vozila mjesečno, kako bi se što prije vojnicima na terenu dostavila vozila sposobna pružiti više zaštite nego što je daje danas najčešće vozilo - Humvee.

M. PETROVIĆ

Francuska modernizira svoje Alpha Jetove

POTKRAJ prošle godine, francuska obrambena agencija DGA (Délégation Générale pour l'Armement) objavila je kako je sklopila ugovor s tvrtkama Thales Avionics i SABCA (Société Anonyme Belge des Constructions Aéronautiques) za modernizaciju francuskih školsko-borbenih aviona Alpha Jet E ("E" - Ecole, hrv. škola, školski). Ugovorom je

predviđena modernizacija 22 aviona, a vrijednost programa procjenjuje se na oko 22,6 milijuna eura.

Francusko ratno zrakoplovstvo kani s predmetnom modernizacijom uhvatiti korak s tehnološkim napretkom borbenih aviona četvrte generacije, što posebno vrijedi za njihove suvremene borbene avione Rafale. Armee de l'Air proteklih tri-

desetak godina rabi Alpha Jetove E kao prijelazni tip aviona, za naprednu obuku svojih pilota, i dosad nisu prolazili važniji program modernizacije. Modernizacijom će Alpha Jetovi dobiti novi paket avionike, koji predviđa ugradnju novog Head Up prikaznika, *air-to-air* i *air-to-ground* oružnih sustava, hibridni INS/GPS navigacijski sustav, te simulacijski sustav koji bi u avionu simulirao otkazivanje određenih sustava, čime bi se pilotima omogućio dodatni oblik obuke za izvanredne situacije i postupke. Cijeli postupak provedbe programa modernizacije predviđa dvije faze. U prvoj Thales Avionics i SABCA zaduženi su za tehnološki razvoj potrebnih sustava, njihovo testiranje, dizajniranje novog layouta instrument-ploče, te proizvodnju i isporuku naručenih sustava. Druga faza predviđa integraciju sustava u avione, te njihovo testiranje. Prvi tako modernizirani Alpha Jet trebao bi biti isporučen Francuskom ratnom zrakoplovstvu sredinom 2009. godine.

I. SKENDEROVIĆ

Obrana od digitalnih prijetnji

AMERIČKA vojska stalno traži kako da se što bolje zaštititi od informatičkih napada kojima je cilj uništiti računalne mreže i doći do zaštićenih i osjetljivih podataka. Zato se osnivaju posebna tijela za otkrivanje, praćenje i borbu protiv zlonamjernih digitalnih napadača na vojne računalne sustave. Razvija se proaktivan pristup kako bi se spriječili "hakerski" napadi.

Ta se tijela obično sastoje od iskusnih obavještajaca i računalnih stručnjaka, koji motre potencijalno opasne tijekove podataka s interneta na prijateljske mreže, otkrivaju obrasce napada, analiziraju podatke i savjetuju korisnike kako bi mogli osigurati mreže i računalne sustave.

Istina je da su računalne mreže diljem svijeta u opasnosti, a potencijalni napadi na vojne računalne mreže mogu imati ozbiljne posljedice. Konkretno, američka se vojska snažno oslanja na računalne tehnologije za stjecanje prednosti na bojištu. A to protivniku daje priliku za napad na računalnu infrastrukturu.

Stručnjaci su također angažirani na pomoći vojnim korisnicima kako bi se spriječio "digitalni fratricid" unutar sustava. Riječ je zapravo o naporima da se svim korisnicima omogući uporaba računala i mreža, a maksimalno smanje rizici koje takva situacija neizbježno rađa. Neki to uspoređuju s obvezom da se vojnici, osim za uporabu osobnog

US Army

oružja, osposobe za sigurnu uporabu vojnih računalnih mreža.

M. PETROVIĆ

Zeleno svjetlo za britanski CVF

BRITANSKA vlada je odobrila nabavu dvaju budućih nosača zrakoplova CVF pošto je ministarstvo obrane usuglasilo proračun za sljedeće tri godine s početkom u travnju 2008. Novi nosači zrakoplova bit će najveći brodovi u floti britanske ratne mornarice i imat će ključnu ulogu što se tiče suvremenih ekspedicijskih sposobnosti. Nositi će imena HMS Queen Elizabeth i HMS Prince of

Wales. Standardna istisnina bit će im 65 000 tona, duljina 284 m, širina na vodnoj liniji 39 m, a najširi dio palube 73 m, uz gaz 9 m. Maksimalna brzina brodova projicirana je na 28 čvorova, a najveći doplov bit će 10 000 nautičkih milja. Procjenjuje se da će posada imati 600 članova. Inicijalna ciljana vrijednost obaju nosača zrakoplova bila bi 3,9 milijardi britanskih funti, a za potrebe gradnje nosača stvoren je savez

ACA (Aircraft Carrier Alliance), koji uključuje tvrtke Babcock, BAE Systems, KBR, Thales i VT Group. U skladu s predviđenim rokovima, novi nosači zrakoplova ući će u operativnu službu između 2014. i 2016.

U kolovozu ove godine započet će rezanje prvih limova čelika za prvi nosač u klasi u brodogradilištu tvrtke Babcock u Rosythu, na čijem će se navozu graditi pramčana sekcija prvog broda nazvana radnim ime-

nom Block 1. BAE Systemsova brodogradilišta u Barrow-in-Furnessu i Govanu gradit će sekcije Block 3 i Block 4, a brodogradilište u Portsmouthu, tvrtke VT Group, gradit će sekciju Block 2. Za gradnju palubnih otoka trenutno se natječe 12 manjih britanskih brodogradilišta, no odluka o dodjeli posla još uvijek nije donesena. Od ukupnog proračuna, 300 milijuna funti alocirano je za borbene sustave obaju brodova.

Svaki nosač nosit će 36 zrakoplova F-35 JSF od ukupno 40 mogućih, no još nije sigurno hoće li svi zrakoplovi biti spremni u trenutku ulaska nosača u operativnu službu. Isto tako, zbog veličine, budući nosači zrakoplova još nemaju određenu matičnu pomorsku bazu. I dalje se razmatraju baze u Clydeu, Davenportu i Portsmouthu i njihove moguće preinake.

M. PTIĆ GRŽELJ

Izraelska mornarica udvostručuje flotu patrolnih brodova

Izraelska mornarica uskoro će primiti prvi od sedam brzih patrolnih brodova te tako ispuniti plan udvostručenja svojih priobalnih obrambenih kapaciteta do 2009. godine. Nabava brodova ugovorena je u siječnju 2006. pod kombiniranim američko vojnoizvoznim programom te lokalno financiranim programom izraelskog ministarstva obrane. Nabava novih brodova uključuje četiri patrolna broda Super Dvora Mk III tvrtke Israel Aerospace Industries te tri brza patrolna broda klase Shaldag (poznate pod imenom klase Kingfisher) tvrtke Israel Shipyards. U skladu s izvješćem izraelskog ministarstva obrane, oko 54% sredstava ili 19 milijuna dolara, od ukupne vrijednosti programa procijenjenog na 35 milijuna dolara, pokrivaju sredstva iz američkog vojnog programa, a preostali dio financira se iz nacionalnih fondova. Svih sedam brodova sadržava njemačko-švedski vodolazni propulzijski sustav, koji isporučuje tvrtka MTU Detroit Diesel lokalnim brodogradilištima u obliku dijelova i čiste sirovine.

Novi patrolni brodovi nadopunit će flotu od osam brzih patrolnih brodova, koji su ušli u operativnu službu u posljednje tri godine. Ugovorom potpisanim u siječnju 2002.,

izraelska mornarica kupila je šest patrolnih brodova Super Dvora Mk III i dva broda Shaldag Mk II. Samo posljednji imaju vodolaznu propulziju, projektiranu za drugu seriju naručenih patrolnih brodova. Iako nema opravdane ekonomike za ugrađivanje takvog tipa propulzije, studije su pokazale operativne prednosti nad klasičnom propulzijom, kao što je znatno poboljšana upravljivost, posebice u priobalnim vodama. Prvi od četiri broda Super Dvora Mk III isporučen je potkraj prošle godine, a prvi Shaldag u ovoj seriji u siječnju ove godine. Dostava svih sedam brodova očekuje se do kraja 2009., kada će flota brzih patrolnih plovila izraelske mornarice brojiti deset patrolnih brodova Super Dvora i pet Shaldag.

Osim za tradicionalnu ulogu patroliranja, potragu i spašavanje te priobalnu obranu, brodovi će biti optimalno opremljeni za protuterorističke, protuinfiltracijske operacije i za zadaće protiv krijumčarenja oružja. Obje klase brodova projektirane su kako bi postigle maksimalnu brzinu

od 50 čv u vrlo kratkom vremenu a krstareća im je brzina 32 čv, uz doplov oko 700 nm, što omogućuju glatke, hidrodinamičke linije trupa te smještaj 10 članova posade. Brodovi Super Dvora Mk III imaju dužinu 27,4 m, širinu 5,74 m, istisninu između 58 i 72 tone te minimalni gaz od 1,2 m. Brodovi Shaldag nešto su kraći i širi, a istisnina im je oko 56 tona. Novi brodovi bit će opremljeni manualnim topom kalibra 20 mm, smještenim na krmi, i dvjema manjim strojnicama na svakoj strani boka. Osim toga, nova serija bit će naoružana automatskim topom Rafael Typhoon kalibra 25 mm.

M. PTIĆ GRŽELJ

Elcopter

pod nazivom Elcopter. Jedinstveni dizajn helikoptera i način njegove uporabe objašnjavaju se dobrim mogućnostima u misijama zračnog evakuiranja ljudi i opreme s teško pristupačnog terena. Razvoju

tog nesvakidašnjeg koncepta pružena je snažna potpora izraelskog ministarstva obrane.

Prema dizajnu letjelice, predviđeno je da pilotska kabina bude integralni

dio helikoptera, a središnji dio trupa spuštao bi se pomoću sustava kablova. Na nosni i na "kontejnerski" dio trupa ugrađivat će se sustav za navođenje, koji bi uz videokameru trebao imati i senzore što upozoravaju na blizinu određenih objekata oko "kontejnera" pri njegovu spuštanju i podizanju. Težišna ciljana uporaba prema Olive Engineeringu jest medicinska evakuacija ozlijeđenih, a može se primijeniti u vojnim i policijskim zadaćama.

I. SKENDEROVIĆ

IZRAELSKA tvrtka Olive Engineering potkraj prošle godine predstavila je koncept lakog transportnog helikoptera s izdvojitivim središnjim transportnim dijelom,

Specijalne postrojbe Republike Argentine

Gledano iz našega, europskog kuta, južnoamerički kontinent doimlje se egzotično gotovo u svim vidovima pa tako i u onom vojnom. Premda pošteđen od izravnih strahota dvaju svjetskih ratova, i taj se kontinent može, na žalost, "pohvaliti" burnom poviješću prepunom buna, revolucija, gerilskih pokreta, terorizma, međusobnih ratova, a u posljednje vrijeme i ratom pravnih država protiv organiziranog kriminala. Zbog burne prošlosti kontinenta, nedvojbeno se može ustvrditi da u južnoameričkim društvima jednu od najvažnijih uloga imaju upravo njihove oružane snage. Ni Republika Argentina nije iznimka

— Pripremio Igor SPICIJARIĆ —

Smještena gotovo u središtu Južne Amerike, s površinom od 2 780 400 km², Republika Argentina zauzima osmo mjesto na svijetu po veličini. Državni teritorij proteže se gotovo 3300 km u smjeru sjever - jug, a 1385 km u smjeru istok - zapad. Izrazito razvedena obalna crta duga je gotovo 5000 km (točnije 4989 km). Tome teritoriju treba pribrojiti još gotovo toliki teritorij (2 808 602 km²) na Antartici - između 25° i 74° zapadne zemljopisne širine - na koji Argentina polaže pravo još od 1950. godine (ali koji osporava najveći broj članica

UN-a). Sukladno s tolikom teritorijem relativno male naseljenosti (15 stanovnika/km²) na kojemu su zastupljena suptropska područja na sjeveroistoku, visoke Ande na zapadu, beskrajni pampasi u središnjem dijelu i subpolarna područja Ognjene Zemlje na samom jugu, Argentina je za južnoameričke prilike razvila prilično velike i dobro uravnotežene sve tri grane oružanih snaga.

Na današnju organizaciju i ustroj argentinskih oružanih snaga, odnosno njihovih specijalnih postrojbi, utjecalo je nekoliko važnih čim-

benika, koji su bili aktivni (ili to još jesu) u posljednjih tridesetak godina. To su prije svega: politička previranja u zemlji, vojno-generalne uprave, posljedice i pozadina tzv. Prljavog rata, rat za Falklandsko (Malvinsko) otočje i posljedice vojničkog poraza, financijsko-ekonomski kolaps u 2002. godini i opće vojno-političke prilike na kontinentu. Specijalne postrojbe formirane su u svim trima granama argentinskih OS-a. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Vojna diplomacija u procesu razoružanja

Tijekom duge povijesti ljudske civilizacije, nesreće i razaranja što su ih donosili ratovi poticali su stalne napore da se ratovi eliminiraju kao društvena pojava i način "vođenja politike drugim sredstvima", kako ih je nazvao Clausewitz

— Marinko OGOREC —

Na filozofsko-psihološkoj, religijskoj, pravnoj, politološko-sociološkoj i sličnim teoretskim razinama, konkretni učinak tih nastojanja bio je uglavnom malen, bolje reći zanemariv, jer su gotovo svi međunarodni čimbenici tijekom povijesti deklarativno podržavali miroljubiva nastojanja, a u praksi postupali drukčije, apostrofirajući silu kao prihvatljivu opciju u međunarodnom komuniciranju (detaljnije u članku "Razvoj teorija međunarodnih odnosa", Hrvatski vojnik br. 166 od 14. prosinca 2007.).

S druge strane, smanjivanjem količine i vrste naoružanja, te ograničavanjem brojnosti oružanih snaga,

bilo je moguće postići i konkretne rezultate, pa se u vojno-političkoj terminologiji taj proces naziva razoružanjem i uglavnom se definira kao skup mjera i postupaka vojne, političke, pravne, gospodarske, tehničko-tehnološke i druge naravi, što se poduzimaju radi isključenja, ograničenja ili ukidanja vojnih snaga, pojedinih vrsta naoružanja ili naoružanja u cijelosti, te drugog ratnog materijala. Naravno, tijekom povijesnog razvoja procesi razoružanja nemaju previše veze s altruizmom i nastojanjima da se ratovi uklone kao društveni procesi, već se u prvom redu provode prisilno, kao mjera sigurnosti nad pobi-

jeđenim stranama po završetku ratnog sukoba. Gotovo cijeli stari vijek obiluje primjerima u kojima je pobijednik nametao pobijeđenom rigorozne uvjete razoružanja i demilitarizacije, pri čemu je pobijeđenom oduzimano gotovo sve naoružanje i vojna oprema, a vojnički najsposobniji muškarci odvođeni su u ropstvo, ne samo zbog potrebe za robovskom radnom snagom nego i kao preventiva protiv mogućeg vojničkog oporavka pobijeđene strane i time novih vojno-političkih ugroza. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Helikopter Mi-38

Niti jedna ozbiljnija rasprava o razvoju transportnih helikoptera ne može zaobići spominjanje M-8/17. Taj ruski "tegleći konj", koji je prvi put poletio još 1962. godine, postao je sinonim za pouzdan, robustan i jeftin helikopter, jednostavan za održavanje

Bernard BARTOLUCI, Foto: Danijel VUKOVIĆ

Kvalitetu transportnog helikoptera Mi-8/17 potvrđuje i to što se još uvijek proizvodi, doduše uz određene modifikacije, a dosad ih je proizvedeno više od 11 000 komada. Zbog letnih karakteristika jedan je od rijetkih helikoptera koji se jednako uspješno upotrebljavaju i u polarnim i u tropskim uvjetima, na velikim nadmorskim visinama kao i za mornaričke zadaće. Možemo navesti i kuriozitet: Mi-8 su nabavile čak i neke službe državne administracije SAD-a za svoje zadaće u Iraku i Afganistanu. Unatoč brojnim dobrim stranama, to je ipak dizajn iz 60-ih godina prošlog stoljeća, pa u današnjim uvjetima održavanje postaje sve skuplje, jer je zbog češćih i dužih periodičkih pregleda

mного više izvan uporabe nego moderniji helikopteri, a najskuplji je helikopter onaj koji ne leti. Izazovi što se postavljaju pred posade helikoptera postaju sve složeniji, kao i uvjeti modernog ratovanja. Toga su bili svjesni i u moskovskom zavodu Mil, te su osamdesetih počeli s razvojem novoga srednjeg transportnog helikoptera.

Razvojni put

Priča o Mi-38 počinje na vrhuncu sovjetske intervencije u Afganistanu, 1983., kada se počinje razmišljati o nasljedniku Mi-8, ali u nekim vidovima i Mi-6. Sva iskustva stečena uporabom tih helikoptera u ratu trebala su biti ukomponirana u novi dizajn. Plan je bio početi sa serijskom

proizvodnjom 1996. Na Paris Air Showu, 1989. godine, predstavljena je maketa helikoptera, a već je postojao model u prirodnoj veličini. Prvi problemi javljaju se početkom devedesetih godina, s raspadom SSSR-a i smanjenjem financijskih sredstava raspoloživih za razvoj novih projekata. Kako bi se program održao na životu, dolazi do udruživanja zavoda za proizvodnju helikoptera Mil i Kazan, te proizvođača motora Klimov. Godine 1992. francusko-njemački konzorcij Eurocopter izražava želju priključiti se programu, i to na području u kojem je Rusija zaostajala za zapadom - elektronicom. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Convair B-58 Hustler

Hustler je jedini američki bombarder koji je mogao letjeti brže od dva maha, ali je američko ratno zrakoplovstvo za taj "užitak" moralo platiti više nego vrijednost njegove mase u zlatu

Dražen MIČIĆ

Hustler je svoje mjesto u razvoju zrakoplovstva osigurao već samim time što je to prvi nadzvučni bombarder koji je ušao u operativnu uporabu, i to u ožujku 1960. Njegove najveće prednosti ubrzo će se pokazati i njegovim najvećim manama, te će u operativnoj uporabi ostati samo deset godina. Bombarder B-58 Hustler projektiran je kako bi američkom zapovjedništvu strateških zračnih snaga pružio oružje koje će sigurno doprijeti do ciljeva u Sovjetskom Savezu. Zbog toga je njegova konstrukcija potpuno prilagođena nošenju nuklearnog oružja. Pojavom krstarećih projektila, kao znatno jeftinijeg i učinkovitijeg rješenja, Hustler je "ostao bez posla".

Hustlerovi korijeni sežu u razdob-

lje neposredno nakon okončanja II. svjetskog rata, kad je postalo jasno da će novim svijetom dominirati dvije doktrinarno sukobljene strane. Zbog toga je već u svibnju 1947. pokrenut proces projektiranja najnaprednijega visoko podzvučnog bombardera, koji će se probijati kroz sovjetski zračni prostor do najvrednijih ciljeva. Novi je bombarder morao imati borbeni radijus djelovanja 2500 milja (4000 kilometara) i brzinu krstarenja od minimalno 800 km/h. Kako u to vrijeme još nisu bili na raspolaganju jaki turbomlazni motori, ograničenje borbene mase postavljeno je na 76 500 kilograma, pri čemu bi najveći dio otpao na gorivo što bi ga avion ubrzano trošio tijekom leta te bi se smanjenjem mase povećavala brzina.

Najizglednijim proizvođačem smatrala se korporacija Boeing Airplane Company, ali je zahtjev za ponudu poslan i nekim drugim tvrtkama. Zahtjev je bio poprilično nedefiniran, i u listopadu 1947. napravljena je nova, preciznija specifikacija. Ona je tražila srednje veliki bombarder, mase manje od 90 tona, borbenog radijusa djelovanja 3200 kilometara, s mogućnošću nošenja korisnog tereta (nuklearne bombe) mase 4500 kg. Novi je bombarder dobio oznaku XB-55. Ugovor za razvoj novog bombardera dobio je Boeing, a novci su odobreni već u proračunskoj godini 1948. (FY 48). ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Hrvatski vitezovi Reda Marije Terezije (XI)

Andrija Martonić (1768.-1855.)

Dug život Andrije Martonića bio je potpuno posvećen vojnom službovanju. Iako najsposobniji inženjerijski časnik svoga doba, bio je poznat i po ratničkim vještinama i hrabrosti na bojnom polju. Na posljedku je imenovan i carskim tajnim savjetnikom...

Vladimir BRNARDIĆ

U prvi dodir s vojskom Andrija Martonić je došao stupivši kao šesnaestogodišnji kadet 1784. u Inženjerijski korpus. Rodom Rabljanin, potporučnikom je postao u ožujku 1786., a nakon izbijanja rata s Turcima upućen je vojsci u Hrvatskoj. Tijekom opsade utvrde Novi, postigao je prve uspjehe zbog čega je izvanredno imenovan natporučnikom. Tu je pokazao veliku revnost, hrabrost i okretnost. Osobno je predvodio i nadgledao opsadne radove na pojedinim mjestima, a sudjelovao je i u oba juriša, 21. rujna i 3. listopada, predvođeci dobrovoljce. Njegovom hrabrošću zauzete su vodene utvrde. Osobite zasluge stekao je 1790. pod Cetinom, gdje je već trećeg dana, zbog ranjavanja inženjerijskog zapovjednika bojnika Cerrinija, preuzeo zapovjedništvo i vođenje radova za pripremu juriša na lijevom krilu. Tu je zadaću obavio pod najnezgodnijim okolnostima i time znatno pridonio napretku opsade. Pri zauzeću utvrde, 20. srpnja, dobrovoljno je sudjelovao u jurišu, među prvima se popeo kroz brešu u zidu i ušao u grad. Za nagradu je izvanredno promaknut u čin satnika, a stekao je i Viteški križ Reda Marije Terezije. Odličje mu je dodijeljeno na 23. promociji 19. prosinca 1790. godine.

Od 1793. do 1796., tijekom prvih koalicijskih ratova protiv Francuske, Martonić je bio u stožeru pomoćnog korpusa generala topništva De Vinsa u Pijemontu. General je posvjedočio o 22-godišnjem satniku koji je neumoljivom marljivošću upoznao pijemontske Alpe, čime se osobito

Andrija Martonić - 13 vojnih pohoda prožetih izvanrednim pothvatima rezultirali su pohvalama čak triju različitih vladara

vješto koristio u odabiranju najpovoljnijih položaja za zaustavljanje neprijatelja. Nije propustio priliku da se dobrovoljno javi za najvažnije i najodlučnije pothvate, primjerice zauzimanje položaja kod Setepanea

25. i 27. lipnja 1795. Svojim vojničkim znanjem, hrabrošću i ustrajnošću pridonio je sretnom ishodu tih borbi. Slično je posvjedočio i podmaršal Provera o događaju 13. travnja 1796., kada je satnik, dobrovolj-

no predvođeći vojnike, pomogao u uspješnoj obrani položaja kod Casserija. Zajedno s oko 900 vojnika, čitav dan i pol hrabro se odupirao francuskoj armijskoj diviziji generala Augreaua. Sudjelovao je revno, obzirno i hrabro. Nakon časne predaje istaknutih položaja kod Casserija, zajedno s drugim časnicima, koji su imali pravo zadržati oružje, vratio se u Beč. Martonić je potom dodijeljen podmaršalu barunu Froonu, koji je imao zadaću tajno nadgledati i ophoditi granicu od Salzburga, kroz Bavorsku, do Passaua. Povjereno mu je i utvrđivanje obrane uzduž rijeka Salza i Inna sve do Braunaua.

Pri austrijskom zaposjedanju Dalmacije 1797. godine, Martonić je postavljen za glavnog inženjerskog zapovjednika u toj provinciji. U rujnu 1799., s dva inženjerska časnika koje je sam odabrao, otišao je iz Dalmacije i dodijeljen je postrojbama podmaršala Frölicha kako bi predvodio opsadne radove za zauzimanje Ancone. Nakon tri mjeseca opsade, utvrda je zauzeta. Martonić je 31. prosinca 1799. ponovno izvanredno promaknut, ovaj put u čin bojnika u Inženjerskom korpusu.

Nakon popravka utvrda u Anconi, upućen je u Veneciju, gdje je od

1801. do 1805. vodio radove za defenzivno i ofenzivno utvrđivanje grada, a zatim radio na osnovama utvrda uz ceste i na planinskim prijevojima koji su vodili iz Italije u Tirolo. Povjereno mu je također obilazjenje i opisivanje tih predjela. Na početku rata 1805. Martonić je vodio privremenu dogradnju poljskih opkopa kod Malghera i Brondola. Zbog savršeno izvedenih radova, u listopadu 1805. izvanredno je promaknut u čin potpukovnika.

Nakon sklapanja mira 1805. i odstupanja Venecije Francuskoj, hrvatski časnik je pozvan u zapovjedništvo Inženjerije u Beču i sve do 1809. ostao je na raspolaganju za posebne zadaće, koje će mu povjeriti glavni zapovjednik austrijske vojske generalissimus nadvojvoda Karlo i zapovjednik Inženjerije nadvojvoda Ivan.

U srpnju 1808. promaknut je u čin pukovnika i imenovan za zapovjednika Minerskog korpusa, a u međuvremenu postao je barun. Uoči novog rata s Francuskom, 23. veljače 1809. imenovan je načelnikom stožera u I. Bellegardeovu korpusu. Po povlačenju austrijske vojske iz Češke, pozvao ga je car Franjo I. u svoj stožer, a nakon sklapanja mira ponovno je priključen Inženjeriji. U prosincu 1812. Martonić je imeno-

van potporučnikom u Kraljevskoj ugarskoj plemićkoj tjelesnoj gardi, a 30. ožujka 1813. postao je general bojnik.

Dvije godine poslije bio je i dalje u gardi, ali je po carevoj zapovijedi imenovan zamjenikom zapovjednika utvrde Mantova, koja se našla u opasnosti zbog napredovanja napuljskog kralja i francuskog maršala Murata. Nakon Muratova poraza priključio se Martonić kao brigadir austrijskoj vojsci u Francuskoj, ali se već u studenom iste godine vratio natrag u gardu.

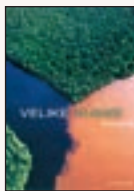
Uživao je carevu naklonost pa je 3. srpnja 1824. promaknut u čin podmaršala i gardijskog natporučnika, a u srpnju 1825. počašćen je titulom drugog titularnog pukovnika-vlasnika 52. linijske pješačke pukovnije. Godine 1836. promaknut je u čin kapetana-poručnika garde i imenovan carskim tajnim savjetnikom. Za 50. godišnjicu službovanja, u lipnju 1841., odlikovan je Komanderskim križem Ordena sv. Stjepana. Nakon 13 vojnih pohoda, izvanrednih promaknuća do čina pukovnika i četiri pohvale triju vladara za držanje pred neprijateljem, Martonić je umirovljen 11. lipnja 1841. u činu generala topništva. Umro je u Beču 7. ožujka 1855. godine. ■

Opsada Cetina - nakon nje Martonić je kao 22-godišnjak odlikovan Viteškim križem Reda Marije Terezije

Paolo Novaresio: Velike rijeke svijeta, Stanek, Varaždin, 2007.

Tokovi velikih rijeka - siloviti, tihi i često prevrtljivi - pričaju priče o povijesti Zemlje i čovjeka. Sve civilizacije i veliki gradovi, od Babilona do New Yorka, utemeljeni su pokraj rijeka i zahvaljujući rijekama. Rijeke su bile kolijevke kraljevstava, carstava i trgovačkih putova. Bile su migracijski koridori kojima prolaze različiti narodi i vojske.

No, one su ponekad bile i nepremostive zapreke, granice između različitih svjetova. Kako o njima ovisi život ili smrt čovjeka, ljudi su ih smatrali svetim bićima, baš kao i svoje pretke, zmajevce i nebeska božanstva. Barem je tako bilo u dalekoj prošlosti. Danas su mnoge rijeke ukroćene branama i prisilno kanalizirane u umjetna jezera, a sudbina čovječanstva tijesno je povezana s njihovim promjenjivim i nestalnim tokovima.

Ova knjiga opisuje dvadeset i pet najvažnijih, najpoznatijih i najčudesnijih svjetskih rijeka - od Gangesa do Mekonga, od Nila do Amazone, od Colorada i Mississippija do riječnog sustava Tigris-Eufrat, pa sve do Dunava, Rajne i Seine - uz ambiciozan cilj da se svaka pojedina rijeka prikaže na potpuno nov način. Fotografije iz zraka i panoramski pogledi izrazito su bogati detaljima koji pobuđuju našu maštu i uzbuđenje koje nas obuzima dok sjedimo na obali rijeke ili šećemo od njezina izvora prema ušću. Te fotografije dočaravaju ključne trenutke u evoluciji rijeka i uloge koje su one odigrale u razvoju civilizacija i stvaranju prirodnih okruženja. Tekst jezgrovito opisuje svaku rijeku, njezina obilježja i zemljopisnu lokaciju, te događaje kojima su svjedočili nevjerojatni prirodni spomenici.

Ovo je prirodoslovna knjiga, bogata informacijama, ali i povijesno djelo, koje opisuje čovjeka i njegov višestoljetni odnos s rijekama. Naposljetku, zbog veličanstvenosti, ljepote i čarolije kojima često odišu riječni krajolici, ova knjiga je i umjetničko djelo.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Cloverfield

- američki film katastrofe (85 min.)
- redatelj: Matt Reeves
- distributer: Blitz film & video
- gl. glumci: Michael Stahl-David (Rob Hawkins), Odette Yustman (Beth McIntyre), T.J. Miller (Hud Platt), Lizzy Caplan (Marlena Diamond)

Noćna mora svakog stanovnika New Yorka svakako je novi teroristički napad. No, kako se ta tema medijski naveliko eksploatirala, gotovo se nemogućim činilo snimiti film o tom strahu a da se ne upadne u tipične zamke što ih takav izričaj nudi. Vjerovali ili ne, mladi redatelj Matt Reeves pronašao je način. Njegov film *Cloverfield* eskapistički pristupa modernim neurozama. Ovaj put Veliku jabuku ne napadaju teroristi već, ni više ni manje, tajanstveno čudovište tipa Godzile. Sve je snimano kamerom iz ruke, čime se osjećaj sirove strave iznimno pojačava. Posljednji put takav ugođaj mogli ste osjetiti na "projektu vještica iz Blaira". Iako se koristi svojstvima poznatih žanrova, film je vrlo inteligentno napravljen. Odnosi među likovima, koje imamo vremena upoznati, sam kontekst i uopće položaj mladih ljudi u suvremenom svijetu - sve je to tematizirano prije prve pojave nadnaravnog. Iako nisam pretjerani ljubitelj ovog žanra, mogu ustvrditi da već dugo nisam vidio zanatski inteligentniji film, koji nije ono što se na prvi pogled čini. Ako uživate sjediti na rubu stolca i očekivati neočekivano, želim vam dobru zabavu. Ako niste taj tip, bježite u neku drugu dvoranu. U svakom slučaju, pripremite se: uistinu će vas biti strah!

Leon RIZMAUL

Dani života

Početkom (n)ovoga tisućljeća, papa Ivan Pavao II. objavio je apostolsku pobudnicu "Crkva u Europi". Taj poticajni dokument ujedno je i plod rada Biskupske sinode za Europu. Na početku, Papa piše da su sudionici sinodskog susreta, zdušno promatrajući stanje Europe i otkrivajući njezina svjetla i sjene, uočili "kako je sadašnje stanje označeno teškim nesigurnostima na kulturalnoj, antropološkoj, etičkoj i duhovnoj razini". U tom smislu, pri kraju dokumenta posebno ističe da starenje i opadanje pučanstva u različitim europskim zemljama mora biti razlog zabrinutosti, jer je pad stope rađanja "znak neozbiljnog odnosa prema vlastitoj budućnosti". Papa kaže da je to jasan pokazatelj nedostatka nade i znak "kulture smrti", prisutne u suvremenom društvu. U tome pak društvu, u koje i mi pripadamo, često se s puno nade i ozbiljnosti provode ispitivanja javnog mnijenja te, kao potvrda tzv. demokratskih standarda, razni referendumi, čak i za potpuno beznačajne projekte. Ipak, nije se čulo da je ozbiljno proveden npr. referendum za život, odnosno anketa s pitanjem: želiš li smrt ili život? Ni kod nas ni u Europi, gdje životu "pada cijena", a nada se postupno gasi te se javljaju katastrofični bestseleri kao što je "Smrt Zapada". Unatoč bučnom glasanju "sveučilišnog ateizma", neki, sjećajući se nedavnih uzora, povezuju te trendove s vjerom. "Postoje sigurno strašne boli i nesreće na ovom svijetu, a to su potpuno proigrani životi. Ja sam pobliže poznao različite slučajeve. Ali je uistinu proigran život svakoga onoga tko dopusti da mu olako prođe život i da mu nikada ne padne na pamet da postoji Bog" (S. Kierkegaard). Takvi su mudraci znali za starozavjetno "uzmi ili ostavi": "Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj, ljubeći Gospodina, Boga svoga, slušajući njegov glas, prijanjajući uz njega, da živiš ti i tvoje potomstvo." Isus je bio izrazito "subjektivniji" proglašivši se Putom, Istinom i Životom. Štoviše, dao je i paradoksalno obećanje "blaženstva progonjenima", znajući da će zemaljski materijalistički kriterij na to odgovoriti odbijenicom. Ali znao je i da će biti veće mnoštvo, što ga je nemoguće izbrogiti, onih koji će se - unatoč raznim "žužologijama" i svakodnevno serviranim medijskim "receptima smrti" - radosno opredjeljivati za Život. To je i nama dodatni razlog nade o slavlju ovogodišnjeg Dana života (3. veljače), za koji je biskup Župan u posebnoj poruci istaknuo staru istinu da su djeca bogatstva naroda koje mu osigurava budućnost. Uostalom, civiliziranost se naroda procjenjuje najviše po sposobnosti da služi životu i da vrednuje život, kaže biskup i nastavlja: "Rađanje i odgajanje je kratkoročna žrtva za dugoročnu radost. To je smion pothvat, koji u sebi nosi muku ulaganja s neizvjesnim ishodom, ali je to ujedno i prepoznavanje prilike za nešto veliko i jedinstveno." S nadom da se upravo ta svijest pokazuje i u očitom trendu drastičnog smanjivanja broja poibačaja u Hrvatskoj, možemo vjerovati da su pred nama - dani života!

Andelko KAČUNKO

3. veljače 1966.

Lunik 9 na Mjesecu

Tijekom 60-ih godina XX.st. cilj svemirske utrke SAD-a i SSSR-a postao je samo jedan - stići na **Mjesec**. Sovjetski *Mjesečev program* činile su dvije serije istraživačkih sonde, **Lunik** (Luna) i **Zont**. Te misije bile su prve u mnogim stvarima: **Lunik 2** je prva istraživačka sonda, napravljena ljudskom rukom, koja je stigla do Mjeseca u rujnu 1959. godine; **Lunik 3** je obišao Mjesec i poslao na **Zemlju** prve fotografije druge strane Mjeseca, a **Lunik 9** izvršio je prvo kontrolirano spuštanje istraživačke sonde na Mjesec. Osim toga, SSSR je uspješno postavio prvi Mjesečev umjetni satelit, te poslao prvu sondu koja se, okruživši Mjesec, uspješno vratila na Zemlju. Lunik 9, istraživačka sonda bez ljudske posade, lansiran je 31. siječnja 1966. godine i stigao je na Mjesec četiri dana poslije. Hermetički zatvoreno spremište s radioopremom, koje se spustilo u Mjesečev **Ocean oluja**, težilo je 99 kg. Pošto se sonda ustalila, televizijska kamera počela je snimati okoliš. Svrha fotografiranja bila je predočiti ljudima izgled Mjesečeve površine kako bi se mogli odrediti što bolji parametri za slanje ljudske posade na Mjesec. Na kraju su Amerikanci uspjeli prestići Ruse u samo jednoj, ali najvažnijoj stvari: svemirska misija **Apolo** odvela je ljude na Mjesec.

4. veljače 1861.

Odvajanje američkog Juga od Sjevera

Vrlo zaoštrena politička kriza u **SAD-u** uoči predsjedničkih izbora 1860. godine dovela je do prijetnje predstavnika šest južnjačkih država (koje su se protivile ukidanju ropstva) da će, ako republikanski kandidat **Abraham Lincoln** pobijedi na izborima, istupiti iz **Unije** i stvoriti vlastitu zajednicu država. Čim su rezultati izbora objavljeni, predstavnici **Južne Karoline** pokrenuli su svoje izdvajanje iz SAD-a, a ubrzo su i u ostalim južnjačkim državama pokrenute slične inicijative. Napokon, 4. veljače 1861. u **Montgomeryju, u Alabami**, delegati iz **Južne Karoline, Alabame, Floride, Georgije, Louisiane i Missisipija** sastali su se kako bi uspostavili **Konfederaciju Američkih Država**. Najvažnije stavke bile su: suverenost svake pojedine države i održanje robovlasničkih odnosa, a za prvog konfederacijskog predsjednika izabran je **Jefferson Davis**. Nije prošlo dugo, a Konfederaciji je pristupio i **Teksas**. Tek nekoliko utvrda i gradića na američkom Jugu ostalo je pod vlašću federalnih vlasti iz **Washingtona**. Već mjesec dana poslije, **Jug** je bombardiranjem **Fort Sumtera** napao **Sjever**. Rat je potrajao pune četiri godine, pretvorivši se u najkrvaviji sukob u povijesti američkog kontinenta. Ukupno je na obje strane poginulo 620 tisuća vojnika...

Leon RIZMAUL

WEB INFO

<http://spot.colorado.edu/~dziadeck/zf/introduction.htm>

Iz današnje perspektive, let balonima, ali ne ovima današnjima s velikim kupolama nego onima još većima, putničkim, koji su prethodili prvim avionima, doima se romantično, gotovo nestvarno, no činjenica je da su ti zrakoplovi svojedobno bili ne samo veliki

hit nego i moćno oružje. Site (<http://spot.colorado.edu/~dziadeck/zf/introduction.htm>) posvećen **cepelinima**, unatoč tome što već pola godine nije osvježen, pravi je mali on-line muzej, koji svakako treba pogledati. Na prvi pogled jednostavan, site je prepun informacija, povijesnih podataka i zanimljivih detalja, pa čak i podstranica koje ne očekujemo. Primjerice, malo ljudi, osim onih posve predanih militariji, može pretpostaviti koliko je maraka i poštanskih žigova s likovima cepelina pušteno u optjecaj, koji su najpoznatiji i najveći muzeji, a priča o katastrofi legendarnog **Hindenburga** danas je postala dio opće kulture. Site je, dakle, prepun korisnih i vrlo pregledno objavljenih informacija, manjih i većih tekstova, te najava kongresa, *air baloon show* projekata i tomu slično. Na kraju, posebnu pozornost posvetite linku *Music*, tj. podstranici na kojoj su nabrojane pjesme posvećene cepelinima, posebno Hindenburgu. I najprobirljiviji ljubitelji glazbe iznenadit će se kad pročitaju neke naslove...

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Prve epizode TV-serije *Crna guja* prikazane su u Britaniji:

- A 1973. godine
- B 1983. godine
- C 1993. godine

2. Lik Laure Palmer vezan je uz TV-seriju **David Lynch**:

- A *Santa Barbara*
- B *Twin Peaks*
- C *CSI-Miami*

3. Serija *Kojak* proslavila je glumca:

- A Yula Brynnera
- B Tellyja Savalasa
- C Staceyja Keacha

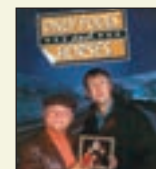

4. Glavni predložak za TV seriju *Obitelj Soprano* bio je film:

- A *Casino*
- B *Dobri momci*
- C *Analiziraj ovo*

5. Izbacite uljeza koji nije lik iz popularnih **Mučki**:

- A Boycie
- B Denzil
- C Paulie

Prilaganje: fb_2fb_3b_4c_5c

proizvođač vojne i policijske opreme | manufacturer of military and police equipment

KROKO INTERNATIONAL

KANCELAK 20 | 10000 ZAGREB | HRVATSKA
MB: 1558340 | NATO CAGE CODE: A00AB
TEL +385 1 3772 777 | FAX +385 1 3730751

INFO@KROKO.HR

WWW.KROKO.HR